

Aan de Staat der Nederlanden
Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. dhr.drs. M. Rutte, Minister-President
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

Amsterdam, 12 november 2012

Mijnheer de Minister-President,

De Stichting Urgenda richt zich tot u en de andere leden van de Regering, tot de Staat der Nederlanden, in verband met het volgende.

Stichting Urgenda

Stichting Urgenda is opgericht in 2007 ter bevordering van een transitie naar een duurzame en volhoudbare samenleving. Daartoe heeft Urgenda in 2007 onder meer een lange termijn visie opgesteld voor 2050. Daarvan maakt deel uit dat Nederland in 2050 een CO₂-vrije energievoorziening heeft die robuust, betrouwbaar, leveringszeker en betaalbaar is en dat Nederland klimaat- en waterrobuust is gemaakt om de gevolgen van klimaatverandering het hoofd te kunnen bieden. Al in 2007 was de urgentie voor een strategische klimaat- en energieagenda groot, getuige ook de ambitieuze tussentijdse doelen die Urgenda voor 2020 in haar actieplan heeft gesteld, waaronder een aandeel duurzame energie in Nederland van 40% in 2020 en 30% minder energiegebruik dan in 2007.

De doelstellingen van Stichting Urgenda ten aanzien van een CO₂-vrije energievoorziening zijn in belangrijke mate geïnspireerd door, en lopen parallel met de bevindingen van het IPCC-panel. De bevindingen van het IPCC-panel (de meest recente zijn de rapporten uit 2007) moeten worden beschouwd als de state-of-the-art aan wetenschappelijke kennis over het risico dat door de mens een klimaatverandering ontstaat die gevaarlijk is voor de mensheid. De inzichten van het IPCC-panel zijn wereldwijd aanvaard. Noch in wetenschappelijke kringen, noch in gouvernementele kringen wordt de juistheid daarvan ten principale of met onderbouwing van algemeen aanvaarde wetenschappelijke argumenten bestreden.

Wetenschappelijke zekerheid over de dreiging van een gevaarlijke klimaatverandering en de remedies daartegen

Het klimaatpanel IPCC concludeerde in 2007 dat het zeer waarschijnlijk is dat het grootste deel van de waargenomen stijging van de wereldwijde (gemiddelde) temperatuur sinds het midden van de vorige eeuw

Stichting Urgenda

De Groene Bocht
Keizersgracht 253
1016 EB Amsterdam

info@urgenda.nl
www.urgenda.nl
T 020 33 00 566

@urgenda
kvk 24429002
Triodosbank 78.49.17.558

kan worden toegeschreven aan de waargenomen stijging van de hoeveelheid broeikasgassen in de atmosfeer door (met name) CO₂-emissies die het gevolg zijn van menselijke activiteiten, in het bijzonder het verbranden van fossiele brandstoffen. Zie het document "*het IPCC-rapport 2007 en de betekenis voor Nederland*" waarvan de inhoud is gefiatteerd door de referentie-instellingen in Nederland.

Deze klimaatverandering is een probleem dat zich wereldwijd zal voordoen, zij het niet in alle landen of regio's in dezelfde mate of met dezelfde gevolgen, en dat bovendien ook wordt veroorzaakt door menselijke activiteiten die wereldwijd plaatsvinden, zij het niet in elk land of elke regio in dezelfde mate.

De door het IPCC-panel voorziene klimaatverandering kan al niet meer geheel en al worden voorkomen; de klimaatverandering is in wezen zelfs al begonnen.

Bovendien zou het niet realistisch zijn - want niet mogelijk en niet maatschappelijk aanvaardbaar - te verlangen dat om een verdere klimaatverandering te voorkomen, vanaf nu geen enkele uitstoot van CO₂ meer zal (mogen) plaatsvinden; elke economie ter wereld zou dan in elkaar storten en elke samenleving ter wereld zou volkomen ontwricht worden.

Het IPCC-panel heeft zich daarom gebogen over de vraag, wanneer sprake zal zijn van een 'gevaarlijke' klimaatverandering, en met welke geleidelijke scenario's de CO₂-uitstoot in de loop der jaren steeds verder kan worden teruggebogen op een manier die maatschappelijk en economisch aanvaardbaar is maar waarmee wel zo een gevaarlijke klimaatverandering nog kan worden voorkomen.

Volgens de meest recente wetenschappelijke inzichten van het IPCC-panel kan een gevaarlijke klimaatverandering wellicht nog worden voorkomen als de wereldwijde gemiddelde temperatuurstijging kan worden beperkt tot maximaal 2 graden Celsius. Om dat doel te bereiken is wereldwijd noodzakelijk dat in het jaar 2050 de wereldwijde CO₂-uitstoot maximaal 50% zal zijn van de wereldwijde uitstoot in het jaar 1990, hetgeen impliceert dat een aanzienlijke reductie van de uitstoot van CO₂ nodig is (waarbij CO₂ in dit verband door Stichting Urgenda wordt bedoeld als 'rekeneenheid' voor alle broeikasgassen die substantieel bijdragen aan klimaatverandering).

Omvang van de reductieverplichtingen en gevolgen van het niet nakomen ervan

Deze bevindingen van het IPCC-panel zijn de aanleiding geweest voor internationale Verdragen en afspraken tussen landen, of althans pogingen tot zulke afspraken, die moeten leiden tot de wetenschappelijk noodzakelijk geoordeelde wereldwijde reductie van CO₂-emissies. In die Verdragen en afspraken is al aanstonds onderkend dat het tegengaan van een klimaatverandering weliswaar een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is van de wereldwijde gemeenschap van naties, maar dat de diverse landen daarbij onderling verschillende verantwoordelijkheden hebben. Wij noemen de belangrijkste Verdragen en afspraken waarin de bevindingen van het IPCC-panel hebben doorgewerkt.

In het VN-Klimaatverdrag van 1992 waarbij Nederland samen met meer dan 180 landen (en de EU) partij is, hebben de Verdragsluitende Partijen het als hun verplichting aanvaard om een 'gevaarlijke' klimaatverandering te voorkomen en daarbij het beginsel van 'common but differentiated responsibilities' (het CBDR-beginsel) te hanteren.

Als uitvloeisel van dit CBDR-beginsel hebben de ontwikkelde geïndustrialiseerde landen (de zogeheten

Stichting Urgenda

De Groene Bocht
Keizersgracht 253
1016 EB Amsterdam

info@urgenda.nl
www.urgenda.nl
T 020 33 00 566

@urgenda
kvk 24429002
Triodosbank 78.49.17.558

Annex 1 landen, waartoe ook Nederland behoort) vanwege hun historische broeikasgasemissies, vanwege hun grote aandeel in de huidige wereldwijde hoeveelheid emissies alsook vanwege hun gevorderde staat van welvaart, geaccepteerd het voortouw te moeten nemen bij het bestrijden van gevaarlijke klimaatverandering.

In 2009 in Kopenhagen en in 2010 in Cancun (respectievelijk de 15^e en 16^e Conferentie van Verdragspartijen bij het VN-Klimaatverdrag) zijn op basis van de wetenschappelijke bevindingen van het IPCC de tot dan toe abstract geformuleerde verplichtingen uit het VN-Klimaatverdrag nader geconcretiseerd.

Door de Verdragsluitende Partijen is bij die gelegenheden in de eerste plaats overeengekomen dat om een 'gevaarlijke' klimaatverandering te voorkomen, de aarde niet verder mag opwarmen dan 2 graden Celsius boven het pre-industriële niveau.

In Kopenhagen en Cancun is bovendien geconcretiseerd en vastgesteld, wat, op basis van het CBDR-beginsel, de reductieverplichting voor de geïndustrialiseerde landen moet zijn om die twee graden doelstelling te kunnen halen. Berekend en vastgesteld is, dat ten opzichte van het basisjaar 1990 in ontwikkelde landen (waartoe ook Nederland behoort) een emissiereductie van 25-40% in 2020 en een reductie van 80-95% in 2050 noodzakelijk is.

Op dit punt aangekomen wil Stichting Urgenda benadrukken dat het cruciaal is dat de ontwikkelde landen hun reductiedoelstelling voor 2020 halen.

Eenmaal uitgestoten CO₂ blijft minstens een eeuw in de atmosfeer 'hangen'. Hierdoor is de huidige concentratie CO₂ een optelsom van de hoeveelheden CO₂ die in de afgelopen 100 jaar zijn uitgestoten. Er is dus sprake van een cumulatief effect omdat de verwijdering van CO₂ uit de atmosfeer veel langzamer gaat dan de toename van CO₂ in de atmosfeer door verbranding van fossiele brandstoffen.

Om te voorkomen dat in 2050 de concentratie CO₂ te hoog is geworden, zal daarom uiterlijk 2020 de hoeveelheid CO₂-uitstoot al sterk verminderd moeten zijn.

Wordt in 2020 de reductiedoelstelling van 25-40% niet gehaald, dan zal de cumulatie van CO₂ in de atmosfeer zodanig toenemen dat het opwarmingseffect van deze cumulatie de aarde waarschijnlijk nog voor het jaar 2100 voorbij het niveau van twee graden opwarming zal stuwen.

Nederland en de EU zijn zich er terdege van bewust dat al tegen 2020 grote stappen in de CO₂-emissiereductie moeten zijn gerealiseerd om nog een realistische kans te behouden op het beperkt houden van de klimaatverandering tot twee graden. Al op 10 januari 2007 (dus nog voorafgaand aan de conferenties in Kopenhagen en Cancun) heeft de EU-commissie medegedeeld in het document "*De wereldwijde klimaatverandering beperken tot 2 graden Celsius: Het beleid tot 2020 en daarna*" dat de doelstellingen van 25-40% voor 2020 nodig zijn om een 50% kans te hebben dat de twee graden doelstelling ook daadwerkelijk gehaald kan worden.

De noodzaak voor deze reductie in 2020 is vervolgens in het Bali Actieplan van december 2007 tijdens de 13^e conferentie van de Verdragspartijen voor het eerst breder onderkend en op 31 januari 2008 zegt het Europees Parlement daarover in haar resolutie van die datum (citaat): "*Het Europees Parlement...verwelkomt de erkenning door de partijen bij het protocol van Kyoto dat verlaging van broeikasgasemissies van 25 tot 40% tegen 2020 vergeleken met 1990 door de gezamenlijke geïndustrialiseerde landen benodigd zijn*".

In hun brief van 29 april 2008 hebben de toenmalig minister van VROM en minister voor Ontwikkelingssamenwerking de Tweede Kamer laten weten dat ook Nederland de noodzakelijke

Stichting Urgenda

De Groene Bocht
Keizersgracht 253
1016 EB Amsterdam

info@urgenda.nl
www.urgenda.nl
T 020 33 00 566

@urgenda
kvk 24429002
Triodosbank 78.49.17.558

reductiedoelstellingen van 25-40% in 2020 erkent. In diezelfde periode heeft de Nederlandse regering zich daarom tot doel gesteld 30% reductie in 2020 te realiseren.

Op 12 oktober 2009 is de Tweede Kamer voorafgaande aan Conferentie van Verdragspartijen in Kopenhagen nogmaals door het kabinet ten aanzien van het belang van de 2020-doelstellingen geïnformeerd als volgt: *“Het totaal van emissiereducties dat de ontwikkelde landen tot nu toe hebben aangeboden, blijft nog onvoldoende om de 25-40% reductie in 2020 te bereiken, die nodig is om op een geloofwaardig traject te blijven om de 2 graden doelstelling binnen bereik te houden. De optelsom voor de reductiepercentages van broeikasgassen van de Annex 1 landen in 2020 wordt door het planbureau voor de leefomgeving geschat op tussen 10 en 15% beneden het niveau van 1990[..]”*

De twee graden doelstelling en de bijbehorende reductieverplichting van 25-40% in 2020 ten opzichte van 1990 die in Kopenhagen en Cancun tussen de Verdragsluitende Partijen van het Klimaatverdrag overeengekomen is in 2009 en 2010, is derhalve mede op initiatief en met instemming van Nederland en de Europese Unie tot stand gekomen.

Conclusie: Er bestaat wereldwijd wetenschappelijke en politieke overeenstemming over de reductiedoelstelling voor de Annex I landen waaronder Nederland: per 2020 moet de uitstoot van CO₂ ten opzichte van het basisjaar 1990 met 25-40% gereduceerd zijn (met daarna nog veel verdergaande reducties per 2050). Die reductiedoelstelling is bovendien door Nederland ook expliciet aanvaard.

Nederland en de EU zijn niet bereid de noodzakelijke reducties te realiseren.

De Europese Unie heeft zich, als geheel, verplicht tot een reductie van de CO₂-uitstoot per 2020 van 20% ten opzichte van het basisjaar 1990. Dat is derhalve minder dan in het kader van het Klimaatverdrag als noodzakelijk wordt gezien.

Bij de totstandkoming van de Effort Sharing Decision d.d. 23 april 2009 (waarbij de reductiedoelstelling van 20% voor de EU als geheel, over de diverse Lidstaten uitgesplitst en verdeeld werd) zijn de EU en de Lidstaten door het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) uitdrukkelijk gewezen op het ontoereikende karakter van dit voorgenomen klimaatbeleid. In haar advies wijst de EESC erop dat met het voorgenomen EU klimaatbeleid niet wordt voldaan aan de benodigde en noodzakelijke reductie van 25-40%, en dat bovendien geen motivering bij de beschikking voorligt die een verklaring of rechtvaardiging geeft voor het (bewust) niet realiseren van die noodzakelijke reductieverplichtingen. De Europese Unie heeft in dit advies van de EESC echter geen reden gezien alsnog de werkelijk benodigde reductiedoelstellingen in de Effort Sharing Decision op te nemen, en heeft zelfs niet gemotiveerd waarom zij geen toereikende reductiedoelstellingen wil vaststellen.

In 2010 komt zowel het Nederlands Planbureau voor de Leefomgeving als het United Nations Environment Programme (UNEP) dan ook tot de conclusie dat zelfs indien alle in Kopenhagen door de ontwikkelde landen gedane beloften en aangekondigde reductiemaatregelen zouden worden uitgevoerd, de noodzakelijke reductiedoelstellingen voor 2020 bij lange na niet gehaald zullen worden, de zogenaamde “emission gap”. Beide rapporten laten zien dat zelfs met de hoogste voorwaardelijk beloften voor 2020 (gedaan onder de voorwaarde dat andere landen ook meer CO₂-emissies reduceren) de twee graden doelstelling niet gehaald zal worden. Voor de EU gaat het dan om de voorwaardelijke belofte van 30% reductie in 2020, voor de VS

17% in 2020, voor Noorwegen 40% in 2020 enzovoort.

De wereld stevent dus nog steeds af op een gevaarlijke klimaatverandering: er wordt door de wereldgemeenschap van naties wel bijgestuurd, maar het is te weinig, want minder dan men eerder zelf op wetenschappelijke basis heeft vastgesteld als zijnde noodzakelijk.

De conclusie moet zijn dat de bereidheid van de Europese Unie om de uitstoot te verminderen met 20% ten opzichte van 1990, volstrekt niet voldoende is om een gevaarlijke klimaatverandering af te wenden. Nederlandse reductiedoelstellingen die een afgeleide zijn van dit Europese percentage van 20%, zijn dus eveneens ontoereikend en ondeugdelijk.

Recent, bij brief d.d. 4 juli 2012 heeft de staatsecretaris van het ministerie van I&M aan de Tweede Kamer bericht dat Nederland tot op heden op de totale hoeveelheid Nederlandse broeikasgasemissies een reductie van 5,2 % heeft weten te bewerkstelligen ten opzichte van het emissieniveau 1990. Die reductie wordt vooral gerealiseerd bij andere broeikasgassen dan CO₂; uit diezelfde brief blijkt namelijk dat ten opzichte van 1990 nog steeds sprake is van een toename van de Nederlandse CO₂-emissies. Het moge duidelijk zijn, dat een reductie van 5,2% ver achterblijft bij de 25-40% reductiedoelstelling die van Nederland gevraagd wordt (en die door Nederland ook juist wordt geacht) om een gevaarlijke klimaatverandering (mee) te helpen afwenden.

Het huidige Nederlandse klimaatbeleid is niet aanvaardbaar en stelt huidige en toekomstige inwoners van Nederland bloot aan grote fysieke en economische risico's.

Stichting Urgenda vindt de geschetste stand van zaken niet aanvaardbaar. Stichting Urgenda vindt dat de Nederlandse Staat en de leden van de Nederlandse regering al datgene moeten doen dat noodzakelijk is om een gevaarlijke klimaatverandering te voorkomen. Dat betekent dat, mede gelet op de hierboven geconstateerde "emission gap" Nederland er alles aan moet doen om de uitstoot van broeikasgassen per 2020 te reduceren met 40% ten opzichte van het emissieniveau van 1990.

Daarbij is het van belang een aantal zaken helder voorop te stellen.

De CO₂-uitstoot per inwoner van Nederland behoort tot de hoogste ter wereld. Dat betekent dat Nederlanders behoren tot de wereldwijd grootste veroorzakers van de dreigende klimaatverandering. Van Nederlanders mag daarom worden geëist – en van Nederland wordt inderdaad in internationaal verband ook verlangd – dat zij hun emissies sterker reduceren dan veel anderen, en daarbij ook het voortouw nemen.

Het hoge niveau van de Nederlandse CO₂-emissies wordt voor een groot deel veroorzaakt door het verbranden van fossiele brandstoffen zoals kolen, olie en gas voor energiewinning. Het is algemeen aanvaard dat naast energie-efficiency in ieder geval een deel van de noodzakelijke emissiereductie bereikt zal moeten worden door over te schakelen op duurzame energie. Zo een omschakeling naar duurzame energie heeft ook nog andere voordelen dan klimatologische: Nederland wordt voor zijn energievoorziening minder afhankelijk van olie en gas; in het licht van het feit dat de olie- en gasvoorraden opraken en bovendien in handen zijn van regimes die daarmee politieke doeleinden nastreven, is tijdige omschakeling naar duurzame energie goed voor de leveringszekerheid en beschikbaarheid van voldoende energie in Nederland, nu en in de toekomst.

Stichting Urgenda

De Groene Bocht
Keizersgracht 253
1016 EB Amsterdam

info@urgenda.nl
www.urgenda.nl
T 020 33 00 566

@urgenda
kvk 24429002
Triodosbank 78.49.17.558

Ook in dat licht bezien heeft Nederland dus een groot eigen (economisch) belang bij een snelle energietransitie.

Vanwege zijn lage ligging, behoort Nederland van de rijke landen tot de groep die het grootste risico loopt op aanzienlijke economische schade door gevaarlijke klimaatverandering. Door versnelde zeespiegelstijging en toenemend stormgevaar alsook door toenemende risico's van extremeiteiten in de waterafvoer van onze rivieren, zal Nederland veel meer dan andere ontwikkelde landen dure voorzieningen moeten treffen om haar inwoners, hun bezittingen en eigendommen en de algemene economische welvaart te beschermen tegen overstromingsgevaar. Immers, de meerderheid van de Nederlandse bevolking woont, en ook het centrum van de economische activiteiten van Nederland is gelegen, in gebieden die een sterk toenemend risico lopen op overstromingen bij gevaarlijke klimaatverandering. Nederland heeft dus een bovengemiddeld veiligheidsbelang en economisch belang bij een zo groot mogelijke reductie van de uitstoot van broeikasgassen als middel om gevaarlijke klimaatverandering tegen te gaan of te mitigeren.

Het uitstellen van de nu reeds noodzakelijke reductiemaatregelen uit kosten oogpunt, betekent dat al over een aantal jaren nog veel drastischer maatregelen genomen zullen moeten worden en dan tegen aanzienlijk hogere kosten. Hoe langer Nederland wacht met CO₂-reductie, hoe hoger de kosten zullen zijn. Daarmee krijgen zowel de huidige als toekomstige generaties Nederlanders de rekening gepresenteerd voor het falen van het klimaatbeleid van de afgelopen jaren en het gebrekkige klimaatbeleid zoals voorzien in het nieuwe regeerakkoord. Ook uit het Stern-rapport van 2006 en het rapport van het Internationaal Energie Agentschap van 2011 (World Energy outlook 2011) blijkt dat het economisch veel verstandiger is om snel te handelen en niet te wachten en dat met name de reducties die reeds voor 2020 kunnen worden bereikt, cruciaal zijn. Het Internationaal Energie Agentschap heeft gecalculeerd dat CO₂-reductiemaatregelen na 2020 tot wel 400% kostbaarder zullen zijn dan de maatregelen die vóór 2020 worden genomen. Uitstel van het treffen van de benodigde reductiemaatregelen is volgens Stichting Urgenda daarom geen optie meer.

Conclusie

Op geen enkel moment en bij geen enkele gelegenheid heeft een Nederlandse regering zich op het standpunt gesteld dat niet sprake is van een dreigende gevaarlijke klimaatverandering, of dat de noodzakelijke reducties technisch niet haalbaar zijn of dat de noodzakelijke reducties economisch niet haalbaar zijn of op de lange termijn niet kosteneffectief zijn.

Gelet op de potentieel zeer ernstige gevolgen van het onvoldoende treffen van maatregelen, vindt Stichting Urgenda de bestaande Nederlandse reductie-inspanningen en bestaande reductievoornemens niet aanvaardbaar. Het betekent bovendien dat een onnodig hoge rekening voor de welvaart die de huidige generatie Nederlanders wil genieten, wordt doorgeschoven naar de toekomst.

Het is Stichting Urgenda bij dat alles opgevallen dat de werkelijke omvang en urgentie van de klimaatproblematiek door de Nederlandse politici niet tot onderwerp van een breed en intensief maatschappelijk debat met het Nederlandse algemene publiek wordt gemaakt, hoewel deze problematiek qua omvang en ernst een van de grootste uitdagingen is waarvoor de mensheid zich gesteld ziet. Het Nederlandse politieke debat gaat over hoofddoekjes, over hypotheekrenteaftrek, over een procentje meer of minder koopkrachtverlies, over de pensioenen; maar de klimaatproblematiek is in de recente

Stichting Urgenda

De Groene Bocht
Keizersgracht 253
1016 EB Amsterdam

info@urgenda.nl
www.urgenda.nl
T 020 33 00 566

@urgenda
kvk 24429002
Triodosbank 78.49.17.558

verkiezingscampagne door geen enkele partij op de kaart gezet als zaak van groot belang voor de toekomst van Nederland. Er gaapt een grote kloof tussen wat wetenschappers wereldwijd weten en begrijpen van de klimaatverandering enerzijds, en wat het Nederlandse algemene publiek daarvan weet anderzijds. Dat gebrek aan kennis van het Nederlandse algemene publiek mag aan de Staat en aan zijn politieke leiders worden verweten.

Als er in Nederland voor het noodzakelijke klimaatbeleid minder draagvlak is dan in andere landen, dan is dat omdat de Nederlandse regering de werkelijke feiten rondom klimaatverandering niet op de politieke en bestuurlijke agenda zet en niet tot belangrijk thema van maatschappelijk debat maakt. Het gevolg is dat de gemiddelde Nederlandse burger denkt dat het wel meevalt met het klimaatprobleem: “als het echt zo erg zou zijn, zou de regering er niet over zwijgen maar er heus wel wat aan doen.”

Dit zwijgen van de politiek heeft bovendien tot gevolg, dat in het publieke debat valse twijfel kan worden gezaaid over de werkelijke ernst en omvang van de klimaatproblematiek, terwijl in het wereldwijde wetenschappelijk debat en bij internationale gouvernementele organisaties die twijfel inmiddels vrijwel geheel is verdwenen. Ook langs die weg leidt het zwijgen van de Nederlandse politiek over de werkelijke stand van zaken omtrent klimaatverandering, tot gebrek aan draagvlak onder de Nederlandse bevolking om datgene te doen, wat noodzakelijk en urgent is. Het verklaart waarom Nederland inmiddels tot de Europese achterhoede behoort op het terrein van de verduurzaming van de energievoorziening.

Verzoek

Het is om al deze redenen dat Stichting Urgenda aan u vraagt om aan haar toe te zeggen en in een schriftelijke overeenkomst met Stichting Urgenda vast te leggen, dat de Nederlandse Staat al die maatregelen zal treffen die nodig zijn om te zorgen dat per 2020 de Nederlandse (binnenlandse) emissie van broeikasgassen daadwerkelijk met 40% zal zijn verminderd ten opzichte van de Nederlandse emissies in 1990.

Dat zo een reductie noodzakelijk is, is door de Nederlandse regering eerder erkend (zie hierboven) en is ook internationaal door de wereldwijde gemeenschap van naties aangenomen. Stichting Urgenda verzoekt u daarom in wezen slechts om haar schriftelijk toe te zeggen en te bevestigen, dat de Nederlandse Staat ook daadwerkelijk zal doen wat hij moet doen. Stichting Urgenda wil kortom dat de Staat de daad bij het woord voegt: *wij willen actie*.

Stichting Urgenda hoopt de gevraagde bevestiging van u te mogen ontvangen binnen 4 weken na dagtekening van deze brief.

Stichting Urgenda realiseert zich dat soortgelijke verzoeken al eerder zijn gericht aan de Nederlandse regering; te denken valt bijvoorbeeld aan het initiatief ‘Nederland Krijgt Nieuwe Energie’. De (toenmalige) Nederlandse regering heeft daar niet op in willen gaan.

Als Stichting Urgenda de gevraagde schriftelijke bevestiging niet binnen een termijn van 4 weken van u heeft ontvangen, zal zij er daarom van uitgaan dat ook de huidige Nederlandse regering kennelijk wil volharden in het huidige ontoereikende beleid. Verder overleg lijkt dan niet erg zinvol meer.

Stichting Urgenda

De Groene Bocht
Keizersgracht 253
1016 EB Amsterdam

info@urgenda.nl
www.urgenda.nl
T 020 33 00 566

@urgenda
kvk 24429002
Triodosbank 78.49.17.558

In dat geval ziet Stichting Urgenda geen andere mogelijkheid meer dan zich tot de rechter te wenden en aan de rechter te vragen de Staat te bevelen al die maatregelen te treffen die nodig zijn om te zorgen dat per 2020 de Nederlandse (binnenlandse) emissie van broeikasgassen daadwerkelijk met 40% zal zijn verminderd ten opzichte van de Nederlandse (binnenlandse) emissies in 1990.

Uiteraard hoopt Stichting Urgenda dat de gang naar de rechter niet nodig is en dat zal blijken dat de Nederlandse regering, mét Stichting Urgenda, Nederland 'samen sneller duurzaam' zal willen maken, zodat ook toekomstige generaties Nederlanders veilig en in welvaart in Nederland zullen kunnen leven.

Hoogachtend,

Mr.drs. M.E. Minnesma MBA
Directeur Stichting Urgenda

- cc. Mr.dr. L.F. Asscher, Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Drs. F.C.G.M. Timmermans, Minister van Buitenlandse Zaken
Mr. I.W. Opstelten, Minister van Justitie en Veiligheid
Dr. R.H.A. Plasterk, Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mw. dr. M. Bussemaker, Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Dr. J.R.V.A. Dijsselbloem, Minister van Financiën
Mw. J.A. Hennis-Plasschaert, Minister van Defensie
Mw. drs. M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus, Minister van Infrastructuur en Milieu
H.G.J. Kamp, Minister van Economische Zaken
Mw. drs. E.I. Schippers, Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Mw. drs. E.M.J. Ploumen, Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Drs. S.A. Blok, Minister voor Wonen en Rijksdienst